

Література:

1. Миколенко В. А. Модернізація конституційно-правового статусу прокуратури в європейських країнах : порівняльно-правовий аналіз. *Актуальні проблеми політики*. 2016. Вип. 58. С. 276–285.
2. Хорсуненко О. В. Прокуратура України та країн – членів Європейського Союзу : порівняльне дослідження : дис ... канд. юрид. Наук : 12.00.10. Київ, 2018. 224 с.
3. Конституція Фінляндської Республіки від 11 червня 1999 року. Режим доступу: URL: <http://concourt.am/wwconst/constit/consts21.htm>. (дата звернення 17.04.2021).
4. Конституции государств Центральной и Восточной Европы / отв. ред. Н. В. Варламова. М.: Центр конституционных исследований, 1997. 578 с.
5. Грицаєнко О. Організаційно-правові форми діяльності органів прокуратури країн Прибалтики. *Прокуратура. Людина. Держава*. 2005. № 11 (53). С. 116–120.
6. Маклаков В. В. Конституція Італійської Республіки 22 грудня 1947 року / Конституція зарубіжних держав : навч. посіб. Москва: БЕК. С. 210–244.
7. Омельчук Л. В., Клітинська А. Р. Європейський досвід організації органів прокуратури. *Міжнародний юридичний вісник: зб. наук. пр.* 2016. № 3. Вип. 1. С. 199–204.

СИСТЕМА НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ СТАНДАРТІВ НАТО У ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Мельник С. М.

доктор юридичних наук, доцент,

начальник Інституту військової юстиції

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

м. Харків, Україна

Упровадження стандартів НАТО (STANAG) у практику функціонування Збройних Сил України сьогодні є одним із найбільш складних завдань, яке вимагає комплексного перегляду всієї інфраструктури вітчизняного Військово-промислового комплексу (ВПК) й функціонування системи Збройних Сил України.

Станом на початок 2021 р. у державі сформувалася певна система нормативно-правового забезпечення запровадження стандартів НАТО. Правові засади для запровадження стандартів НАТО у діяльність Міністерства оборони України та Збройних Сил України пропонуємо класифікувати на три рівні: *загальний законодавчий рівень, стратегічний нормативний рівень та операційний підзаконний рівень*. На загальному законодавчому рівні запровадження стандартів НАТО визначено Законом України «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 р. № 2469-VIII (далі – Закон про національну безпеку) [1]. Нормативний стратегічний рівень представлений стратегічними оборонні документами України – Воєнною доктриною України від 05.09.2015 р. [2], Стратегічним оборонним бюлетенем від 06.06.2016 р. [3], Стратегією національної безпеки України від 14.09.2020 р. [4]. В свою чергу, операційний підзаконний рівень представлений документами, які регламентують взаємодію України і НАТО, а також деякими відомчими актами Міністерства оборони України і Генерального штабу Збройних Сил України, положення яких регламентують технічні аспекти запровадження стандартів НАТО.

На законодавчому рівні Законом Про національну безпеку у загальних рисах визначено, що набуття Україною членства у НАТО є фундаментальним національним інтересом держави. Відповідно, державна політика у сферах національної безпеки і оборони спрямовується на досягнення цієї цілі.

На стратегічному нормативному рівні питання зближення України і НАТО регламентовані більш детально. Чинна Воєнна доктрина України передбачає, що технічна сумісність зі збройними силами держав-членів НАТО є успішною запорукою реформування Збройних Сил України і їх розвитку за стандартами НАТО. Окрім зазначеного акту, у Стратегічному оборонному бюлетені вказано, що відсутність об'єднаного керівництва силами оборони, яке здійснювалося б відповідно до принципів і стандартів, прийнятих державами – членами НАТО є проблемою для функціонування системи національної оборони України. Крім цього, у документі визначено доцільність переходу на принципи управління підрозділами, кадрової політики НАТО у Збройних Силах України. Задля цього Україна може розраховувати на одержання матеріальної технічної допомоги від Північноатлантичного альянсу з метою запровадження стандартів Альянсу в усіх сферах військової діяльності та досягненню критеріїв, необхідних для набуття членства в Організації Північноатлантичного договору.

Положення п. 3.4 Оборонного бюлетеня стали одними із найбільш важливих правових підстав запровадження стандартів НАТО у національну практику розбудови сектору безпеки і оборони. Передбачено 21 напрям удосконалення національного законодавства

України задля поглиблення інтеграції державних мілітарних структур України з НАТО. Кожен з напрямів значною мірою відповідає засадам запозичення стандартів альянсу. Пізніше, у Стратегії національної безпеки також було визначено, що для зміцнення особливого партнерства з НАТО та набуття повноправного членства в Організації Північно-атлантичного договору Україна планує досягти у максимально стислі строки достатньої взаємосумісності Збройних Сил України та інших складових сектору безпеки і оборони з відповідними структурами держав Альянсу. Задля цього на національному рівні слід активізувати реформи, які необхідно впровадити з метою досягнення відповідності критеріям членства в НАТО у рамках імплементації річних національних програм під егідою Комісії Україна – НАТО.

Основу операційного підзаконного рівня складає Комплексний пакет допомоги (далі – КПД) з підтримки України, який було затверджено за результатами проведення 8-9 липня 2016 р. у Варшаві саміту Україна – НАТО. За словами тодішнього міністра оборони України затвердження КПД стало «проривом» у розвитку вітчизняних Збройних Сил [5]. Відповідно до змісту КПД було окреслено 13 магістральних напрямків реформування сектору безпеки й оборони України. Найголовнішим і одним з найскладніших завдань, визначених КПД є перехід Збройних Сил України на стандарти НАТО, які окреслюються універсальною абрєвіатурою STANAG (англ. «Standardization Agreement»).

Фактично STANAG є міжнародною угодою, положення якої регулюють загальні правила, визначають спільний порядок дій, закріплюють єдину термінологію і встановлюють умови уніфікації технічних процесів, озброєння й військової техніки, іншої матеріальної частини озброєних сил НАТО й держав, з якими НАТО налагоджує партнерські відносини. Стандарти НАТО об'єднані у складну і взаємопов'язану ієрархію нормативних документів, систему яких експерти умовно поділяють на 3 групи – документи адміністративні, оперативні й матеріально-технічні [6]. Для підготовки України до вступу в НАТО у процес функціонування Збройних Сил України слід запровадити значну кількість стандартів (нормативних документів), які поступово перекладатимуться українською мовою з мови оригіналу і втілюватимуться в практику військового управління України. В цілому, запровадження STANAG відбувається в основному навколо 5-ти стратегічних цілей: а) створення об'єднаної системи керівництва силами української оборони, б) ефективна політика планування й застосування ресурсів, в) посилення боєздатності частин і з'єднань за світовими стандартами, г) об'єднана з НАТО логістика й д) система медичного забезпечення.

23.05.2018 р. було затверджено Пакет цілей партнерства України і НАТО. Згідно пакету цілей у діяльність Міністерств оборони України та Збройних Силах України підлягають запровадженню 219 стандартів та

керівних документів НАТО. За офіційною інформацією Міністерство оборони України станом на 01.01.2021 опрацьовано 192 документи НАТО [7]. Зокрема, запроваджено 128 стандартів та керівних документів НАТО, розроблено 145 національних і військових нормативно-правових актів і нормативних документів, відносно 52 стандартів прийнято позитивне рішення щодо їх прийняття та запровадження у період найближчих п'яти років, в стадії опрацювання залишаються 27 стандартів НАТО.

Базовими підзаконними документами, які забезпечують організаційно-технічні аспекти запровадження стандартів НАТО у функціонуванні Збройних Сил України є відомчі нормативні акти Міністерство оборони і Генерального Штабу Збройних Сил України. Зокрема, це Тимчасова інструкція з організації робіт у Міністерстві оборони України і Збройних Силах України щодо впровадження стандартів НАТО, затверджена заступником Міністра оборони України 9 вересня 2016 р., якою встановлюється порядок отримання стандартів і військових нормативних документів НАТО, їх перекладу, вивчення і практичного втілення в життя [8]. У документі було визначено, що стандарт НАТО становить собою комплекс заходів, що містить: а) прийняття рішення на застосування у Збройних Силах його положень (норм, вимог); б) розроблення на підставі стандарту НАТО відповідного акту законодавства чи нормативного документа (або внесення відповідних змін та/чи доповнень до чинних документів); в) процедуру надання йому чинності в установленому порядку; г) застосування розробленого на його основі певного акту для повсякденної діяльності Міноборони і Збройних Сил України.

Також доцільно акцентувати увагу на деяких положеннях Наказу Міністерства оборони України «Про питання військової стандартизації» від 24.02.2020 № 56 [9]. Документ передбачає, що запровадження стандарту НАТО являє собою комплекс заходів, що включає вивчення та прийняття рішення про застосування у секторі безпеки і оборони положень (норм, вимог) стандарту НАТО (стандарту у сфері оборони держави – члена НАТО), прийняття до прямого застосування або розроблення на основі стандарту НАТО (стандарту у сфері оборони держави – члена НАТО) відповідного акта законодавства чи документа з військової стандартизації (внесення відповідних змін та доповнень до чинних документів), надання йому чинності в установленому порядку, застосування розробленого документа в діяльності складових сектору безпеки і оборони України. Крім цього, визначено мету військової стандартизації у Збройних Силах України та принципи її здійснення. Важливим також є визначення кола та компетенції суб'єктів військового управління у напрямі стандартизації, інформаційного забезпечення запровадження стандартів НАТО, фінансове забезпечення та ін.

Перехід на стандарти НАТО забезпечить планомірне нарощування рівня боєздатності частин і підрозділів Збройних Сил України, сприятиме підвищенню ефективності використання державних ресурсів у сфері оборони, вдосконаленню системи підготовки військових частин і підрозділів, що входять до складу багатонаціональних військових формувань, і зростанню авторитету України на міжнародній арені.

Література:

1. Про національну безпеку України: Закон від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 31. Ст. 241

2. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України від 14.09.2020 р. № 392/2020. *Офіційне інтернет-представництво Президента України*. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037> (дата звернення: 29.04.2021)

3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 травня 2016 року «Про Стратегічний оборонний бюлетень України»: Указ Президента України від 06.06.2016 р. № 240/216. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2402016-20137/> (дата звернення: 18.04.2021)

4. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року «Про нову редакцію Военної доктрини України»: Указ Президента України від 24.09.2015 р. № 555/2015. *Офіційне інтернет-представництво Президента України*. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/5552015-19443> (дата звернення: 29.04.2021)

5. Комплексний пакет допомоги НАТО Україні – прорив у співпраці з альянсом: витримки з інтерв'ю Міністра оборони України «5 каналу» С. Полторака. URL: <https://defence-ua.com/index.php/home-page/2186-kompleksnyu-paket-dopomohy-nato-ukrayini-proryv-u-spivpratsi-z-alyansom> (дата звернення: 29.04.2021)

6. Мукосий С. О. внедрени стандартов НАТО. URL: <https://defence-ua.com/index.php/statti/296-sergej-mukosij-segodnya-ministerstvo-oborony-yavlyaetsya-lokomotivom-sredi-vsekh-organov-vlasti-ro-vnedreniyu-standartov-nato> (дата звернення: 30.04.2021).

7. Інформаційний матеріал щодо запровадження стандартів та керівних документів НАТО. *Офіційний веб-сайт Міністерства оборони України*. URL: <https://www.mil.gov.ua/diyalnist/vprovadzhennya-standartiv-ta-inshih-kerivnih-dokumentiv-nato.html> (дата звернення: 28.02.2021)

8. Збройні сили України: курсом до НАТО. Розповідає головнокомандувач Збройних Сил України, генерал армії Віктор Муженко.

Интернет-видання «hi-tech.ua». URL: <https://hi-tech.ua/article/zbroyni-sili-ukrayini-kursom-do-nato/> (дата звернення: 29.04.2021)

9. Про питання військової стандартизації: Наказ Міністерства оборони України від 24.02.2020 № 56. *Офіційний інтернет-сайт Верхової Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0240-20#Text> (дата звернення: 29.04.2021)

СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПРАВОПОРЯДКУ У РЕСПУБЛІЦІ ХОРВАТІЯ

Мельниченко М. С.

студентка магістратури

Науковий керівник: Проневич О. С.

доктор юридичних наук, професор,

професор кафедри службового та медичного права

Інституту права Київського національного університету

імені Тараса Шевченка

м. Київ, Україна

Поліцейське право сучасних країн виходить із принципу взаємопроникнення моделей управління поліцією та передбачає необхідність пошуку найбільш оптимальних шляхів поєднання окремих елементів відповідних моделей з метою підвищення ефективності забезпечення прав і свобод людини і громадянина, забезпечення публічної безпеки та правопорядку через демілітаризацію, професіоналізацію, спеціалізацію тощо служби. Це зумовлює потребу звернення до позитивного зарубіжного досвіду, що і визначає *актуальність дослідження*.

Метою роботи є визначення кола суб'єктів, які забезпечують публічну безпеку та правопорядок у Республіці Хорватія, здійснення аналізу стану правового регулювання їх діяльності та з'ясування перспектив апробування відповідного досвіду в українських реаліях.

Слід відзначити, що наразі у Хорватії функціонують кілька типів відповідних суб'єктів: поліція, комунальні редари, поліція запасу, правосудна та військова поліція. Умовно вони можуть бути диференційовані за критерієм ступеня суспільної небезпеки діянь, протидія яким визначає мету функціонування відповідного суб'єкта (до компетенції поліції віднесено протидію більш суспільно небезпечним, ніж віднесеним до компетенції комунальних редарів, діянням), спеціалізації (військова та правосудна поліція на противагу поліції та комунальним редарам із «загальною» компетенцією), винятковості характеру утво-